

# ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ - ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

## Ιστορία

**Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ και  
Α΄, Β΄ ΤΑΞΕΙΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

**Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ και  
Α΄ ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑΛ**

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ  
ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ  
ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΗΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ  
ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ  
(ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ - ΕΠΑΛ)**

**1<sup>η</sup> ΕΚΔΟΣΗ - ΑΘΗΝΑ 2014**



**Ευρωπαϊκή Ένωση**  
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



**ΕΣΠΑ  
2007-2013**  
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

## ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι μαθητές αξιολογούνται στο μάθημα της Ιστορίας με συνδυασμό θεμάτων/ερωτησεων που ταξινομούνται σε δύο ομάδες: Ομάδα Α' και Ομάδα Β'.

Τα θέματα της Ομάδας Α' κληρώνονται από την Τράπεζα Θεμάτων Εξετάσεων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (ΤΘΕΔΔ), ενώ τα θέματα της Ομάδας Β' επιλέγονται από τους διδάσκοντες το μάθημα. Όλα τα θέματα και των δύο ομάδων προέρχονται από την εξεταστέα ύλη, που καθορίστηκε με Υ.Α., και διαμορφώνονται με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης, όπως καθορίζονται με το Π.Δ. Η **ακρίβεια**, η **σαφήνεια** και η χρησιμοποίηση του **κατάλληλου επιστημονικού λεξιλογίου** είναι αρετές που πρέπει να χαρακτηρίζουν τα θέματα. Οι απαντήσεις των θεμάτων αξιολογούνται με βάση την ύλη του σχολικού εγχειριδίου.

Ειδικότερα, η «**ταυτότητα**» κάθε θέματος είναι η ακόλουθη:

### Ομάδα Α'

#### Θέμα 1

Περιλαμβάνει: **α)** ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου (1.α) και **β)** την εξήγηση δύο ή τριών ιστορικών όρων/εννοιών (1.β).

**α) Το θέμα (1.α)** ελέγχει την **ικανότητα των μαθητών για ανάκληση και αναπαραγωγή πληροφοριών**. Περιλαμβάνει ερωτήσεις αντικειμενικού ή, όπως ορίζονται διαφορετικά, κλειστού τύπου.

Ερώτηση αντικειμενικού ή κλειστού τύπου ορίζουμε εκείνη την ερώτηση που έχει μία και μοναδική απάντηση, όπως συμβαίνει με τις ερωτήσεις επιλογής. Ερώτηση κλειστού τύπου θεωρείται εκείνη που η απάντησή της είναι απολύτως προβλέψιμη με την έννοια ότι η βαθμολόγησή της δεν συνεπάγεται την υποκειμενική κρίση του βαθμολογητή, ακόμη και αν υπάρχουν περισσότερες απαντήσεις από μία, οι οποίες όμως είναι κατά απόλυτο και επιστημονικό τρόπο καθορισμένες.

Συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις του θέματος (1.α) είναι του τύπου πολλαπλής επιλογής ή ορθής ταξινόμησης/κατάταξης στοιχείων ή αντιστοίχισης ή συμπλήρωσης κενού ή του τύπου διαζευκτικής απάντησης (τύπου «σωστό-λάθος»).

Ελέγχουν την ικανότητα των μαθητών:

- να **ανακαλούν** από τη μνήμη ιστορικές πληροφορίες, σχετικές με γεγονότα, πρόσωπα, χρονολογίες, συνθήκες κτλ.
- να **επιλέγουν** μεταξύ εναλλακτικών ή πολλαπλών ιστορικών πληροφοριών·
- να **ταξινομούν/κατατάσσουν** βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων γεγονότα, πρόσωπα, χρονολογίες κτλ.
- να **αντιστοιχίζουν** ιστορικές πληροφορίες βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων·
- να **επιβεβαιώνουν** την ορθότητα ιστορικών πληροφοριών.

Το θέμα αυτό παρουσιάζει το πλεονέκτημα της αντικειμενικής αξιολόγησης των απαντήσεων και θα μπορούσε να χαρακτηριστεί χαμηλής γνωστικής απαίτησης. Έχει όμως το μειονέκτημα των τυχαίων απαντήσεων.

**β) Το θέμα (1.β)** ελέγχει την **ικανότητα των μαθητών για ανάκληση και ανα- παραγωγή του περιεχομένου ιστορικών εννοιών**, την κατάκτηση της ιδιαίτερης σημασίας που έχουν οι όροι σε συγκεκριμένο ιστορικό περιβάλλον. Οι ιστορικοί όροι/έννοιες επισημαίνονται τις περισσότερες φορές στα σχολικά εγχειρίδια με διαφορετικά στοιχεία για να προκαλούν οπτικά το ενδιαφέρον των μαθητών.

Συγκεκριμένα, το θέμα αυτό αναφέρεται στην εξήγηση δύο ή τριών ιστορικών όρων/εννοιών μέσω των οποίων ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών:

- να **ανακαλούν** από τη μνήμη ορισμούς, έννοιες, συνθήκες·
- να **κατανοούν** την ιδιαίτερη σημασία όρων και εννοιών αναφορικά με το ιστορικό τους περιβάλλον·
- να **καθορίζουν** με ιστορική ακρίβεια –αναφορά του τόπου και του χρόνου– τους όρους και τις έννοιες·
- να **εκφράζονται** χρησιμοποιώντας ορθά την ιστορική γλώσσα.

Η εξήγηση ιστορικών όρων/εννοιών περιορίζει τις αδυναμίες των ερωτήσεων κλειστού τύπου και δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές της σύνθεσης της απάντησης. Το θέμα αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μεσαίας δυσκολίας εφόσον απαιτεί τον συνδυασμό απάντησης κλειστού τύπου και σύντομης απάντησης.

## Θέμα 2

Περιλαμβάνει δύο ερωτήσεις [(2.α), (2.β)] ανοικτής και σύντομης απάντησης.

Ερώτηση ανοικτή ή υποκειμενική ορίζεται εκείνη που απαιτεί τη διαμόρφωση της απάντησης από τον εξεταζόμενο με βάση τις γνώσεις του, τις εμπειρίες του και την κρίση του, ακόμη και αν πρόκειται για ερώτηση που απαιτεί την αναπαραγωγή γνώσεων του σχολικού εγχειριδίου. Ο βαθμολόγησή της εξαρτάται από την ικανότητα του εξεταζόμενου στην αναπαραγωγή και στη σύνθεση γνώσεων. Τα κριτήρια βαθμολόγησης δεν είναι ποσοτικά, αλλά κατά βάση ποιοτικά.

Οι ερωτήσεις (2.α) και (2.β) ελέγχουν την **ικανότητα των μαθητών να κατανοούν, να αφομοιώνουν, να αναπαράγουν και να επεξεργάζονται ιστορικές γνώσεις**.

Συγκεκριμένα, το θέμα αυτό περιλαμβάνει δύο ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας, μέσω των οποίων ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών:

- να **συγκεντρώνουν** ιστορικές πληροφορίες·
- να **αναπαράγουν** ιστορικές γνώσεις·
- να **περιγράφουν** ιστορικά γεγονότα και φαινόμενα·
- να **αναζητούν** αίτια·

- να **επισημαίνουν** αποτελέσματα·
- να **ερμηνεύουν** ιστορικά γεγονότα/φαινόμενα και τον ρόλο προσώπων.

Οι ερωτήσεις ανοικτής και σύντομης απάντησης θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν μεσαίας δυσκολίας εφόσον οι απαντήσεις σε αυτές προϋποθέτουν αναπαραγωγή και επεξεργασία γνώσεων με πληρότητα, σαφήνεια και ακρίβεια.

## **Ομάδα Β΄**

### **Θέμα 1 και Θέμα 2**

Αυτή η ομάδα περιλαμβάνει δύο (2) θέματα που το καθένα μπορεί να αναλύεται σε δύο επιμέρους ερωτήσεις ανοικτής απάντησης. Τα θέματα επιλέγονται από ενότητες της εξεταστέας ύλης διαφορετικές εκείνων από τις οποίες προέρχονται οι ερωτήσεις του δεύτερου θέματος της ομάδας Α΄. Ειδικότερα, τα θέματα της ομάδας Β΄ προέρχονται και από την επεξεργασία φωτοτυπημένου υλικού, το οποίο δίνεται στους μαθητές και λειτουργεί ως ιστορική πηγή. Το υλικό αυτό είναι γραπτές μαρτυρίες, εικόνες, χάρτες, γραφήματα και οποιοδήποτε στοιχείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ιστορική πηγή ή ως μέσο άντλησης πληροφοριών για την εξαγωγή ιστορικών συμπερασμάτων.

Τα δύο θέματα και οι επιμέρους ερωτήσεις της ομάδας Β΄ είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας και ελέγχουν **την ικανότητα των μαθητών να συνθέτουν ιστορικές γνώσεις και να προσεγγίζουν κριτικά ιστορικές πληροφορίες.**

Συγκεκριμένα, με τα θέματα αυτά ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών:

- να **προεκτείνουν** τις ιστορικές γνώσεις·
- να **επιλέγουν** τις απαραίτητες ιστορικές πληροφορίες·
- να **συνδυάζουν** τις ιστορικές πληροφορίες και να οδηγούνται σε συμπεράσματα·
- να **συγκρίνουν** ιστορικά δεδομένα·
- να **συνθέτουν** και να αναλύουν ιστορικά δεδομένα·
- να **διακρίνουν** αίτια από αφορμές·
- να **διακρίνουν** αίτια από αποτελέσματα·
- να **αποτιμούν** τη δράση προσώπων·
- να **αξιολογούν** τα αποτελέσματα ιστορικών γεγονότων ή φαινομένων·
- να **επεξεργάζονται** διαφορετικές απόψεις·
- να **διατυπώνουν** προσωπικές τεκμηριωμένες απόψεις.

Τα θέματα της ομάδας Β΄ θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν αυξημένης δυσκολίας εφόσον οι απαντήσεις είναι αποτέλεσμα σύνθεσης και διαμορφώνονται από την επεξεργασία γνώσεων και από την κριτική ικανότητα των μαθητών.

Λαμβάνοντας υπόψη τον χρόνο που έχουν στη διάθεσή τους οι μαθητές, τα θέματα αυτής της ομάδας απαιτούν απαντήσεις οι οποίες πρέπει να αναπτύσσονται το καθένα σε δέκα (10) έως δεκαπέντε (15) στίχους.

## ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Οι καθηγητές ΠΕ02 που θα ασχοληθούν με τη διαμόρφωση των θεμάτων/ερωτήσεων στο μάθημα της Ιστορίας πρέπει να λάβουν υπόψη τους:

- Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών
- τον τρόπο αξιολόγησης, όπως τον ορίζει το Π.Δ.
- την εξεταστέα ύλη
- κυρίως το περιεχόμενο του σχολικού εγχειριδίου και
- τις προδιαγραφές για τη διαμόρφωση των θεμάτων, όπου παρουσιάζεται αναλυτικά η «ταυτότητα» κάθε θέματος.

Σύμφωνα με το Π.Δ., τα θέματα τα οποία κληρώνονται από την Τράπεζα Θεμάτων Εξετάσεων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (ΤΘΕΔΔ) ανήκουν στην ομάδα Α' και αντιστοιχούν βαθμολογικά στο 50% της συνολικής βαθμολογίας.

### Γενικές αρχές που πρέπει να προσδιορίζουν τα θέματα

Είναι διατυπωμένα με ακρίβεια και σαφήνεια. Αποφεύγονται οι γενικόλογες διατυπώσεις, ο μακροπερίοδος και σύνθετος λόγος, η επανάληψη λέξεων, αδόκιμων εκφράσεων και λέξεων των οποίων τη σημασία μπορεί να αγνοούν οι μαθητές. Χρησιμοποιείται λεξιλόγιο σύμφωνο με το επίπεδο των μαθητών και την ιστορική ορολογία. Ο τρόπος διατύπωσης διευκολύνει την ταχεία κατανόηση του θέματος, καθορίζει με ακρίβεια τα ζητούμενα, κατ' επέκταση λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μην υπάρχουν παρανοήσεις.

Σε κάθε θέμα αναγράφεται η βαθμολογία, όπως ορίζεται από το Π.Δ. Οι απαντήσεις αξιολογούνται με βάση τη διδαχθείσα ύλη από το σχολικό εγχειρίδιο.

### Ειδικές επισημάνσεις κατά θέμα

**Το θέμα (1.α)** ελέγχει την **ικανότητα των μαθητών για ανάκληση και αναπαραγωγή πληροφοριών**. Περιλαμβάνει ερωτήσεις αντικειμενικού ή κλειστού τύπου.

Συγκεκριμένα, τα θέματα/ερωτήσεις μπορεί να είναι του τύπου πολλαπλής επιλογής ή ορθής ταξινόμησης/κατάταξης στοιχείων ή αντιστοίχισης ή συμπλήρωσης κενού ή του τύπου διαζευκτικής απάντησης (του τύπου «σωστό-λάθος»).

Οι ερωτήσεις όλων των τύπων δεν αφήνουν το περιθώριο εναλλακτικών απαντήσεων και δεν είναι παραπλανητικές.

Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στον αριθμό των ερωτήσεων. Επειδή το θέμα βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες, πρέπει οι ερωτήσεις στο σύνολό τους να είναι πέντε (5) ή δέκα (10) του ίδιου τύπου, δηλαδή πέντε ή δέκα ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή ορθής ταξινόμησης ή αντιστοίχισης ή συμπλήρωσης κενού ή του τύπου διαζευκτικής απάντησης. Εάν οι ερωτήσεις είναι δέκα (10) μπορεί εναλλακτικά οι πέντε (5) να είναι ερωτήσεις ενός τύπου και οι άλλες πέντε (5) διαφορετικού τύπου.

## Ενδεικτικά παραδείγματα

### 1ο παράδειγμα

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- I.** Οι βασικές προϋποθέσεις ύπαρξης της πόλης-κράτους ήταν:
- i.** το πολίτευμα και η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά
  - ii.** η οικονομική ανάπτυξη και η αντιμετώπιση των εχθρών
  - iii.** η ελευθερία, η αυτονομία και η αυτάρκεια
  - iv.** η ελευθερία, η αυτονομία και το δημοκρατικό πολίτευμα
- II.** Η πανελλήνια ιδέα έγινε πραγματικότητα:
- i.** όταν διαλύθηκε η Θηβαϊκή ηγεμονία (362 π.Χ.)
  - ii.** όταν ο Ισοκράτης εκφώνησε τον «Πανηγυρικό» λόγο του (380 π.Χ.)
  - iii.** όταν ο Φίλιππος νίκησε τους Θηβαίους και τους Αθηναίους στη Χαιρώνεια (338 π.Χ.)
  - iv.** όταν ο Φίλιππος συγκάλεσε το συνέδριο της Κορίνθου (337 π.Χ.)
- III.** Το οικονομικό σύστημα του ελληνιστικού κόσμου προέβλεπε:
- i.** την οικονομική ενίσχυση των Ελλήνων έναντι των άλλων λαών
  - ii.** τη συγχώνευση οικονομικών στοιχείων των ελληνικών πόλεων-κρατών και της περσικής αυτοκρατορίας
  - iii.** μόνο τη χρήση κοινού νομισματικού συστήματος
  - iv.** τη χρήση μόνο των περσικών νομισμάτων.
- IV.** Ο Τιβέριος θέλησε να ελέγξει την κοινωνική ανισότητα:
- i.** με την κάθαρση της τάξης των συγκλητικών και των ιππέων
  - ii.** με την ψήφιση του αγροτικού νόμου
  - iii.** μοιράζοντας σιτάρι στους φτωχούς της Ρώμης
  - iv.** μειώνοντας τα χρόνια της στράτευσης και αυξάνοντας τον στρατιωτικό μισθό.
- V.** Το διάταγμα του Καρακάλλα (212 μ.Χ.):
- i.** ενίσχυσε την κεντρική εξουσία στο Ρωμαϊκό κράτος
  - ii.** δημιούργησε ουσιαστικά δυαρχία εξουσιών με παράγοντες τον πρώτο πολίτη και τη σύγκλητο
  - iii.** αναγνώρισε το δικαίωμα του Ρωμαίου πολίτη σε όλους τους ελεύθερους κατοίκους της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας
  - iv.** συνετέλεσε στη διαίρεση της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας σε τέσσερα τμήματα.

(μονάδες 10)

## 2ο παράδειγμα

Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

1. Η αποκρυπτογράφηση της γραμμικής Β' γραφής επικύρωσε την ελληνικότητα του μυκηναϊκού πολιτισμού.
2. Η ατυχής ιωνική επανάσταση αποτέλεσε την αφορμή των πολέμων ανάμεσα στους Έλληνες και τους Πέρσες.
3. Άμεση συνέπεια του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν η ήττα των Λακεδαιμονίων και η αναγνώριση της Αθηναϊκής Ηγεμονίας.
4. Η Αντιόχεια έγινε ιδιαίτερα γνωστή για τον μεγάλο βωμό του Διός.
5. Οι δήμαρχοι ήταν οι άρχοντες της Ρωμαϊκής Πολιτείας που είχαν ως κύριο έργο τους την προστασία των πληβείων από τις αυθαιρεσίες των πατρικίων.

Να βάλετε στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από τα αρχαιότερα, τα ακόλουθα γεγονότα:

- I. η Ανταλκίδειος ειρήνη
- II. η μάχη στη Χαιρώνεια
- III. η ίδρυση της Δηλιακής συμμαχίας
- IV. η ίδρυση της Ρώμης
- V. οι τριακοντούται σπονδαί

(μονάδες 5+5 = 10)

## 3ο παράδειγμα

Να αντιστοιχίσετε στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Κάποια στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
Περικλής	πολεοδομικά σχέδια του Πειραιά
Κίμων	ιστοριογραφία ελληνιστικών χρόνων
Λικίνιος	Πανδιδακτήριο
Τιβέριος Γράκχος	πανελλήνια ιδέα
Διοκλητιανός	νικητής της μάχης του Μαραθώνα
Κάτων	Καλλίειος ειρήνη
Πολύβιος Μεγαλοπολίτης	δυαρχία εξουσιών
Μιλτιάδης	αγροτικός νόμος
Αύγουστος	τετραρχία
Ιππόδαμος	διάταγμα Μεδιολάνων
Φίλιππος	
Θεοδόσιος Β'	
Ισοκράτης	

(μονάδες 10)

#### 4ο παράδειγμα

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις (τρεις λέξεις περισσεύουν): *φόρος, μετοίκιο, σύμμαχος, φορολογία, δαπάνη, αποζημίωση, άμεση, έμμεση, ταμείο, θεσμός, στρατιωτικός, συμμαχικός, εισφορά.*

Την εποχή του Περικλή ..... φορολογία δεν υπήρχε στην Αθήνα. Μόνο οι εγκαταστημένοι από άλλες πόλεις στην Αθήνα πλήρωναν το ..... . Σημαντικό έσοδο του κράτους ήταν η έμμεση ....., που επιβαλλόταν για τα εισαγόμενα και εξαγόμενα προϊόντα από τα αθηναϊκά λιμάνια. Η οικονομία της Αθήνας βασιζόταν επίσης στις εισφορές των ....., κυρίως όταν το ..... ταμείο μεταφέρθηκε στην Αθήνα. Εκτός όμως από τις τακτικές ..... οι Αθηναίοι επέβαλλαν στους συμμάχους πολλές φορές έκτακτη φορολογία , κυρίως με τη μορφή πολεμικών .....

Βασική πηγή εσόδων από έκτακτες εισφορές ήταν ο ..... της λειτουργίας. Πρόκειται για ..... θρησκευτικών και ..... εκδηλώσεων.

**(μονάδες 10)**



**Το θέμα (1.β)** ελέγχει την **ικανότητα των μαθητών για ανάκληση και αναπαραγωγή του περιεχομένου ιστορικών εννοιών**, την κατάκτηση της ιδιαίτερης σημασίας που έχουν οι όροι σε συγκεκριμένο ιστορικό περιβάλλον. Αναφέρεται στην εξήγηση δύο ή τριών ιστορικών όρων/εννοιών. Επιλέγονται δύο (2) όροι στην περίπτωση που η εξήγηση του καθενός προϋποθέτει απάντηση πάνω από πέντε (5) στίχους. Η βαθμολογία τους μπορεί να αναλυθεί σε επτά (7) και οκτώ (8) μονάδες ( $7+8 = 15$ ) ή ενδεχομένως να αναλυθεί κατά άλλον τρόπο, άμεσα συνδεδεμένο με το βαθμό δυσκολίας τους και το εύρος της απαιτούμενης απάντησης. Στην περίπτωση που οι όροι είναι τρεις (3) ο καθένας βαθμολογείται με πέντε (5) μονάδες ( $5+5+5 = 15$ ).

### **Ενδεικτικά παραδείγματα**

#### **1ο παράδειγμα**

Να εξηγήσετε τους ακόλουθους ιστορικούς όρους: *αλφαβητική γραφή, θρησκευτικός συγκρητισμός.*

(μονάδες  $7+8 = 15$ )

#### **2ο παράδειγμα**

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: *βασιλεύς (μυκηναϊκής εποχής), αγροτικός νόμος.*

(μονάδες  $5+10 = 15$ )

#### **3ο παράδειγμα**

Να εξηγήσετε τις ακόλουθες ιστορικές έννοιες: *στενοχωρία, principatus.*

(μονάδες  $6+9 = 15$ )

#### **4ο παράδειγμα**

Να εξηγήσετε το νοηματικό περιεχόμενο των ιστορικών όρων: *θεωρικά, γραμματικοί, πραιτωριανοί.*

(μονάδες  $5+5+5 = 15$ )

Το **θέμα 2**, το οποίο περιλαμβάνει δύο ερωτήσεις [(2.α), (2.β)] ανοικτής και σύντομης απάντησης, ελέγχει την **ικανότητα των μαθητών να κατανοούν, να αφομοιώνουν, να αναπαράγουν και να επεξεργάζονται ιστορικές γνώσεις**. Κάθε ερώτηση του θέματος μπορεί να αναλύεται σε επιμέρους υποερωτήσεις για διευκόλυνση των μαθητών. Ωστόσο, η απαιτούμενη απάντηση σε κάθε ερώτηση με τις υποερωτήσεις της, εάν υπάρχουν, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους οκτώ (8) έως (12) στίχους. Η συνολική βαθμολογία και των δύο ερωτήσεων [(2.α), (2.β)] ισούται με 25 μονάδες. Η βαθμολογία κάθε ερώτησης διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας της και το εύρος της απαιτούμενης απάντησης.

## **Ενδεικτικά παραδείγματα**

### **1ο παράδειγμα**

**2.α** Γιατί αναπτύχθηκε η γεωμετρία και η ιατρική επιστήμη από τους Αιγυπτίους;  
(μονάδες 10)

**2.β** Να εξηγήσετε τα διοικητικά μέτρα του Ιουστινιανού με τα οποία αποφεύχθηκε ο εκφεουδαρχισμός της αυτοκρατορίας.  
(μονάδες 15)

### **2ο παράδειγμα**

**2.α** Να επισημάνετε τα αποτελέσματα από την αποκρυπτογράφιση της γραμμικής Β' γραφής για την ελληνική ιστορία.  
(μονάδες 10)

**2.β** Με ποιες σημαντικές αλλαγές ο Διοκλητιανός μετέβαλε τον χαρακτήρα της μοναρχίας;  
(μονάδες 15)

### **3ο παράδειγμα**

**2.α** Σε ποιες περιοχές μετακινήθηκαν και πώς οργανώθηκαν οι Έλληνες κατά τον πρώτο ελληνικό αποικισμό;  
(μονάδες 12)

**2.β** Να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους η Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου εξελίχθηκε σε οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο.  
(μονάδες 13)

### **4ο παράδειγμα**

**2.α** Να αναφέρετε και να περιγράψετε τα συστατικά στοιχεία της πόλης-κράτους από την άποψη της οργάνωσης των κατοίκων.  
(μονάδες 13)

**2.β** Για ποιους λόγους ο Μ. Κωνσταντίνος αποφάσισε τη μεταφορά της πρωτεύουσας;  
(μονάδες 12)

### **5ο παράδειγμα**

**2.α** Ποιος αθηναίος πολιτικός συνέβαλε περισσότερο στην ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος και με ποια μέτρα;  
(μονάδες 10)

**2.β** Να αναφέρετε τους σημαντικότερους σταθμούς των κοινωνικών αγώνων των πληβείων έναντι των πατρικίων.  
(μονάδες 15)

### **6ο παράδειγμα**

**2.α** Να αναφέρετε το περιεχόμενο της Βασιλείου ή Ανταλκιδείου ειρήνης.  
(μονάδες 12)

**2.β** Ποια ήταν τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος της απόλυτης μοναρχίας των ελληνιστικών βασιλείων;  
(μονάδες 13)